

și traducătorul multor poezii din volum, I. Mirimski, mort în 1961, este cunoscut prin traduceri sale din Schiller, Goethe și mai ales Hoffmann. Unii traducători ai volumului ca A. Ahmatova, L. Martinov și alții sînt cunoscuți publicului în primul rînd prin creația lor personală. Volumul din 1958 a fost reeditat de patru ori și unele din traduceri au intrat în *Antologia poeziei române*, apărută la Moscova în 1958.

În prefața volumului, I. Kojevnikov prezintă cititorilor sovietici viața și opera poetului român, pornind de la ideea că un poet este mare numai în măsura în care opera sa reflectă atmosfera și idealurile epocii. Autorul vede în M. Eminescu pe poetul romantic cu concepții progresiste, cuprins de sentimente patriotice profunde¹. Arătînd că poetul a vorbit printre primii despre proletariat în literatura română, prefațatorul afirmă că pesimismul eminescian nu se datorește nici influenței filozofiei idealiste, nici unor presiuni din partea «Junimii», ci contradicțiilor epocii sale, care l-a determinat să-și întoarcă privirea spre trecutul național. În continuare se arată că folclorul constituie principalul izvor al creației eminesciene.

Prefațatorul arată marea contribuție adusă de Eminescu la îmbogățirea și șlefuirea limbii române literare, iar în încheiere vorbește despre aprecierea de care se bucură opera lui în țara noastră. Credem însă că pentru cititorii sovietici ar fi fost interesant să afle și despre ecoul universal al creației lui M. Eminescu.

Parcursînd acest volum, constatăm că traducătorii s-au străduit să redea ideile și imaginile din original, păstrînd particularitățile formei, atunci cînd specificul limbii ruse a permis-o, iar în alte cazuri s-a tîns spre găsirea unor corespondențe funcționale.

Dăm mai jos un exemplu de corespondență funcțională găsită de I. Kojevnikov pentru articolul nehotărît din limba română. În primul vers al poeziei *Peste virfuri* poetul folosește forma nedeterminată a substantivului *lună*, deși contextul cere utilizarea articolului hotărît:

Peste virfuri trece lună . . .

Лунный серп над темной кущей . . .

Nuanța de «nedeterminare» produsă de forma nearticulată *lună* într-un context care cerea articolul hotărît a fost redată printr-o propoziție monomembră nominală.

În cele mai multe cazuri, cînd traducerea fidelă era imposibilă, traducătorii au preferat să renunțe la cuvinte și nu la idei imaginii, și aceasta ni se pare a fi unul din principalele lor merite. Din cele 19 cuvinte ale strofei de mai jos din poemul *Luceafărul*, un singur cuvînt, *așteaptă*, a fost tradus exact *ожидаем*:

Și pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acei pămînt răstăcit
Și vezi ce te așteaptă.

... Мой сын, тоскуя и скорбя
Здесь, в безграничном небе,
Не знаешь ты, какой тебя
Там ожидает жребий.

Și totuși traducerea este reușită, căci nu se pierde nici o nuanță din original.

Traducătorii și-au îndreptat atenția asupra imaginilor cheie din fiecare poezie și asupra cuvintelor cheie din fiecare strofă². Mai jos vom încerca să analizăm cîteva aspecte ale traducerilor din acest volum, căutînd să stabilim în ce fel elementul analizat contribuie la reconstituirea imaginii din original.

Dintre aspectele de ordin gramatical, constatăm schimbări ale categoriei numărului la substantive. De exemplu, în poezia *Venere și madonă*, Eminescu folosește substantivul *braț*, iar poeta-traducătoare Anna Ahmatova folosește pluralul *руки* «brațe», cerut de context:

Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scînteie,
Braț molatic ca gîndirea unui împărat poet...

О Венера, мрамор теплый, очи, лещущие тайной,
Руки нежные — их создал юный царственный поэт.

Traducătorii au modificat adesea timpul verbal din original, orientîndu-se după sens și nu după forma gramaticală. Astfel, în poezia *O rămii*, în rugămîntea pădurii toate verbele sînt la prezent și acțiunea apare ca reală. Traducătorul s-a condus după sens, folosind verbele la viitor, dar textul rusec nu are de suferit, deoarece toate verbele sînt de aspect perfectiv:

... Eu te ead răpit de farmec
Cum îngini cu glas domol,
În a spei strălucire
Întinzînd piciorul gol

... Чарами замороженный,
Запоешь ты песнь свою
И ногою обнаженной
Тронушь чистую струю.

Și privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri.

Лунным серебром озера
Заколышутся слегка, —
Годы стаят — как мгновенья,
А мгновенья — как века.

¹ Cf. M. Novicov, *Eminescu în rusește*, «Revista de istorie și teorie literară», tom. 13, 1964, nr. 2, p. 393.

² Vezi M. Novicov, *Eminescu în limba rusă*, «Luceafărul», nr. 4 (15) din 15 febr. 1959, p. 4.